

روزي که مجلس با توپ گلوله باران شد

دوم تیر ماه 1287 هجری خورشیدی (23 ژوئن 1908) سرهنگ لیاخوف فرمانده روس واحد مرکزی قزاق دستور داد که ساختمان مجلس در میدان تاریخی بهارستان را با توپ گلوله باران کنند.

دوم تیر ماه 1287 هجری خورشیدی (23 ژوئن 1908) سرهنگ لیاخوف فرمانده روس واحد مرکزی قزاق دستور داد که ساختمان مجلس در میدان تاریخی بهارستان را با توپ گلوله باران کنند.

محمدعلی شاه قاجار روز پیش از این، ضمن صدور اعلامیه ای که برای مقامات دولتی در تهران و شهرهای دیگر ارسال شده بود چگونگی انتخاب نمایندگان مجلس و رفتار این نمایندگان را مغایر اصول دموکراسی خوانده و دستور داده بود که مجلس تا اصلاح این نقائص به مدت سه ماه تعطیل شود. چون بسیاری از نمایندگان حاضر به ترک ساختمان مجلس نشده بودند؛ در اجرای دستور محمدعلی شاه، یک واحد قزاق به بهارستان فرستاده شد تا مجلس را محاصره و نمایندگان را از آنجا بیرون کند که این نیرو با مقاومت هواداران مسلح مجلس که از پیش در آنجا سنگربندی کرده بودند رو به رو شد و عقب نشینی کرد. لیاخوف پس از اطلاع از این مقاومت مسلحانه بود که تصمیم گرفت ساختمان مجلس را با توپ گلوله باران کنند. در پشت پرده، دست انگلستان و روسیه که با هم رقابت استعماری داشتند — هرکدام به حمایت از یک طرف — درکار بود! در جریان تیراندازی با توپ به عمارت بهارستان، بسیاری از مدافعان مجلس کشته و یا مجروح شدند و نمایندگان متحصّن، از آنجا به پارک امین الدوله که در همان نزدیکی واقع بود گریختند و در آنجا پنهان شدند.

قزاقها پس از تصرف مجلس به پارک امین الدوله حمله بردند و نمایندگان را مضروب و دستگیر کردند و به باغ شاه (پادگان حُر) منتقل ساختند. چون جماعتی از مجلسیان و هواداران آنان از جمله تنی چند از اصحاب جراید عازم سفارت انگلستان شده بودند تا در آنجا متحصّن شوند، قزاقها باغ سفارت (واقع در محل فعلی — خیابان فردوسی) را محاصره کردند و راه آن عده را که هنوز پای به سفارت نگذاشته بودند بستند و آنان را دستگیر کردند که این عمل باعث اعتراض شدید نماینده سیاسی انگلستان شد. گروهی از دست اندرکاران نشریات نیز که جداگانه دستگیر شده بودند به زندان باغ شاه (پادگان حُر) منتقل شدند و از همین روز در تهران حکومت نظامی برقرار شد و ...

روز بعد (سوم تیرماه) خبر مربوط به اعدام میرزا جهانگیرخان شیرازی ناشر صور اسرافیل، و ملک المتکلمین و سلطان العلمای خراسانی از دست اندرکاران نشریات دیگر به گوش رسید که در میان بازداشت شدگان بودند و در باغ شاه اعدام شده بودند.